

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

תכנון וחשיבה אסטרטגית - 59944

תאריך עדכון אחרון 24-09-2021

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: מדיניות ציבורית

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 2024

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): יורם חמו

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: h_yoram@yahoo.com

שעות קבלה של רכז הקורס: בשעה שאחרי השיעור או בתיאום מראש.

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

חשיבה אסטרטגית מאפשרת לגבש מסגרות תפישתיות שהן בסיס לקבלת החלטות, לתכנון מדיניות, לתכניות פעולה, ולבחינתן המתמדת במציאות דינמית. קורס זה יסקור מסגרות חשיבה וכלים מרכזיים לתכנון אסטרטגי המותאמים למגזר הציבורי, זאת תוך התעמקות בבעיות מערכתיות רוויות מתחים ואינטראקציות אסטרטגיות, אתגרים רב תחומיים, ותנאי אי ודאות והשתנות לטווח ארוך.

מטרות הקורס:

1. היכרות של עיצוב ותכנון אסטרטגי - הבנת התחום, הרקע הרעיוני וגישות שונות, הזיקות בינו לתכנון מדיניות ולתכנון שנתי ורב שנתי.
2. מתן כלים לתכנון אסטרטגי במגזר הציבורי.
3. שליטה ביסודות ומושגים של תכנון אסטרטגי ואפשרות להשתלבות בתהליכי תכנון אסטרטגי.
4. ביסוס יסודות של חשיבה מערכתית.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. לאבחן ולאפיין אתגרים אסטרטגיים לצורך בניית מתודת תכנון מתאימה.
2. לנתח אתגר אסטרטגי בהקשר נתון ולבנות מסגרת רעיונית לתכנית פעולה במציאות משתנה.
3. ליישם מתודות של תכנון ארוך טווח (תכנון מבוסס כושרים, תכנון מבוסס תרחישים).
4. לבחון ולבקר עבודות של תכנון אסטרטגי של גופים ציבוריים ברמה הלאומית.

דרישות נוכחות (%) :

85%

הערה : השיעורים מוקלטים לנוחותכם. צפייה בהקלטות איננה תחליף להשתתפות בשיעורים, לא ניתן ללמוד קורס זה מבלי להשתתף בדיון בכיתה.

שיטת ההוראה בקורס: שילוב של הרצאה עם עבודה מונחית בקבוצות.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. אתגרים מערכתיים וחשיבה מערכתית.
2. תכנון אסטרטגי בהקשר נתון.
3. התמודדות בהשתנות לאורך זמן.
4. מתודות וגישות לתכנון ארוך טווח.
5. הערכת מצב אסטרטגית.
6. משחקי חשיבה ומפות ידע ככלי לתכנון אסטרטגי (אופציונלי).
7. מתודות לסביבות תכנוניות שונות (אופציונלי).

חומר חובה לקריאה:

1. אתגרים מערכתיים וחשיבה מערכתית

שמעון פרס, על חשיבות התכנון (מתוך הקובץ "השלב הבא"), 1965

2. תכנון אסטרטגי בהקשר נתון

"לקראת עיצובה של חברה צודקת יותר", עמודים 64-21 מתוך "דוח הוועדה לשינוי חברתי כלכלי" ("דוח טרכטנברג"), 2011

3. התמודדות בהשתנות לאורך זמן
פרוטוקול ישיבות הממשלה מח, מט, נ / תשכ"ז, 18-19.6.1967

4. מתודות וגישות לתכנון ארוך טווח

התכנית האסטרטגית של משרד המשפטים, 2019

5. הערכת מצב אסטרטגית

הערכת מצב אסטרטגית חברתית כלכלית, המועצה הלאומית לכלכלה, 2015

חומרי רקע נוספים לתרגילים ימסרו לתלמידים בהתאם לצורך.

חומר לקריאה נוספת:

1. אתגרים מערכתיים וחשיבה מערכתית

לניר צבי, פנקס הכיס של השועל, 2013
אלטמן אברהם, לחשוב מערכת - גישות להבנה ולניהול של מערכות מורכבות, מודן הוצאה לאור,
2016

Henry Mintzberg, *The fall and rise of strategic planning*, Harvard bussiness review, jan-feb 1994

2. תכנון אסטרטגי בהקשר נתון

Horst W. J. Rittel and Melvin M. Webber, *Dilemmas in a General Theory of planning*,
Policy sciences 4 (1973), 155-169

Richard K. Betts, *Is Strategy an Illusion?*, *International Security*, Vol. 25, No. 2 (Fall
2000), pp. 5-50

Graham T Ellison, *Conceptual models and 'The Cuban missile crises'*, *The American
Political Science Review*, sep 1969

Henry Mintzberg, Bruce Ahlstrand, Joseph B. Lampel, *Strategy Safari: The complete
guide through the wilds of strategic management*, 2005

---

3. התמודדות בהשתנות לאורך זמן

לניר צבי, ההפתעה הבסיסית, הוצאה הקיבוץ המאוחד, 1983

4. מתודות וגישות לתכנון ארוך טווח

שמואל אברמזון, "תכנון מדיניות מבוסס-תרחישים כמותניים לקבלת החלטות תחת אי-ודאות עמוקה",
ביטחון סוציאלי, גליון 105, אוגוסט 2018

5. הערכת מצב אסטרטגית

Paul Bracken, "Net Assessment: A Practical Guide," *Parameters: Journal of the U.S. Army War College* XXXVI, no. 1 (Spring 2006): 90.

מרכיבי הציון הסופי :

מידע נוסף / הערות:

1. מרכיב חיוני בלמידה יעשה בעבודה בקבוצות תוך כדי השיעור. כל עבודה תבוסס על הרצאה מקדימה שתעסוק במתודות, ועל חומר קריאה מקדים שהוא חומר רקע תוכני לבעיה הנדונה ומהווה קריאת חובה. חומרים אלו יועלו לאתר הקורס או ימסרו בשיעור. התלמידים/ות נדרשים/ות להגיע לרמת היכרות מספקת טרם השיעור.
2. חומרי קריאה תאורטיים הינם קריאת רשות.
3. חלק מהדיונים בכיתה יבוססו על תרגילי בית קצרים שיש להגישם מראש. הגשת תרגילים אלו היא חובה.